

Self-correction in Japanese Public Speaking: A Case Study of Native Speakers' Speeches in the CSJ Corpus

Abstract

This paper investigates the patterns of errors and self-corrections made by native Japanese speakers in public speaking, with the aim of developing a model for teaching Thai learners how to deliver effective monologues. The study analyzes data from 60 speeches by native speakers from the CSJ (Corpus of Spontaneous Japanese), identifying 721 errors in total. Classifying the errors into five types revealed that native speakers tend to correct minor errors (pronunciation, word usage, grammar) immediately without correction markers. However, for major errors (expression and information), they typically use eight types of markers to indicate correction. These self-correction markers include: markers of changing, such as *toiuka*; markers of expressing hesitation such as *a* and *maa*; markers of refutation such as *janai*; markers of apology such as *gomennasai*; markers of expressing doubt such as *ka*; markers of additional explanation such as *ga*; markers of searching for words such as *nan-toiu-ndesuka*; and markers of stalling by using shared information such as *are-desune*. In addition, native speakers tend to use polite forms when employing certain types of markers in public speaking situations.

words

self-correction, errors, public speaking, Japanese language, correction markers

1. บทนำ

การปรับแก้บทพูดเป็นกิจกรรมทางภาษาประเภทหนึ่งที่ปรากฏแทรกอยู่ในระหว่างการสนทนาโต้ตอบ (Jefferson, 1972)¹ ในการศึกษาภาษาญี่ปุ่นพบว่ามิงานวิจัยที่ศึกษารูปแบบการปรับแก้บทพูดมานานแล้ว เช่น Neustupny (1985) ที่ศึกษาการปรับแก้บทพูดของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวออสเตรเลียในระหว่างการสนทนากับเจ้าของภาษา 宮崎 (1998, 2002) ศึกษาการปรับแก้บทพูดของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นกับเจ้าของภาษาในมุมมอง “การเจรจาความหมายในบทสนทนา” (意味交渉) หรือ “การปรับบทสนทนา” (会話の調整行動) ในสถานการณ์การสนทนาโต้ตอบกับเจ้าของภาษา (接触場面) โดยงานส่วนใหญ่ค้นพบรูปแบบ “การแจ้งข้อผิดพลาดโดยผู้อื่นและปรับแก้ด้วยตนเอง” (Other-Initiation Self-Repair, 他者マーク自己調整) และ “การแจ้งข้อผิดพลาดโดยตัวเองและปรับแก้โดยผู้อื่น” (Self-Initiation Other-Repair, 自己マーク他者調整) สถานการณ์เหล่านี้ถูกนำไปประยุกต์ในการเรียนการสอนการรับรู้วิธีการที่เจ้าของภาษาแจ้งข้อผิดพลาดในกรณีที่ผู้เรียนพูดแล้วเจ้าของภาษาไม่เข้าใจ และการขอความช่วยเหลือให้เจ้าของภาษาปรับแก้บทพูดให้ตนเอง จะเห็นได้ว่าในการสนทนาโต้ตอบ เจ้าของภาษามีบทบาทสำคัญในการช่วยปรับแก้บทพูดให้ผู้เรียนภาษาสื่อสารได้สำเร็จลุล่วง อย่างไรก็ตามหากเป็นสถานการณ์ที่ผู้เรียนต้องพูดเดี่ยวในที่สาธารณะ เช่น การกล่าวสุนทรพจน์ การแสดงปาฐกถา การนำเสนอผลงาน ผู้พูดจะไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าของภาษาได้ ดังนั้นผู้พูดจึงต้องปรับแก้บทพูดด้วยตนเอง (Self-Initiation Self-Repair, 自己マーク自己調整) สิ่งนี้นำไปสู่ประเด็นคำถามว่าผู้เรียนสามารถใช้รูปแบบการปรับแก้บทพูดด้วยตนเองที่ตนเองใช้ในภาษาแม่มาใช้ในภาษาญี่ปุ่นได้หรือไม่ การปรับแก้บทพูดด้วยตนเองของเจ้าของภาษาเป็นอย่างไร เมื่อสำรวจตำราภาษาญี่ปุ่นด้านการพูดเดี่ยวก็ยังไม่พบการเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบการปรับแก้บทพูดภาษาญี่ปุ่น?

เมื่อศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า 宮崎 (1999) ได้ศึกษาเพิ่มเติมเฉพาะกรณีปรับแก้บทพูดด้วยตนเอง (自己マーク自己調整) ในระหว่างการสนทนาโต้ตอบแล้ว โดยระบุว่าในบทพูดของเจ้าของภาษาจะแจ้งข้อผิดพลาดและปรับแก้บทพูดของตนเองเพื่อแก้ไขข้อมูล ในขณะที่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นจะปรับแก้บทพูดเพื่อหาคำศัพท์ (語彙検索) พอ ๆ กับการหาข้อมูลเพิ่มขึ้น จากตัวอย่างการปรับแก้บทพูดของทั้งเจ้าของภาษาและผู้เรียนภาษาจากงานชิ้นนี้จะพบว่ามีทั้งกรณีที่แสดงดัชนี (Marker)² ว่ากำลังปรับแก้บทพูด เช่น ดัชนีแสดงการอธิบายเพิ่มเติม「とゆわカ」(p.70) และกรณีที่ปรับแก้โดยไม่มีดัชนี

เมื่อลองศึกษาข้อมูลการพูดของผู้เรียนชาวไทยระดับกลางที่ผ่านการเรียนมามากกว่า 32 เดือน จากฐานข้อมูลของ 国立国語研究所 (2005) จะพบว่าผู้พูดที่มีความสามารถด้านคำศัพท์สูงขึ้นมาแล้ว ยังมีรูปแบบการปรับแก้บ่อย เช่น ในตัวอย่างที่ (1)³ ใช้การปรับแก้บทพูดโดยทันทีแบบไม่มีดัชนี (Marker) เป็นส่วนใหญ่มีเพียงจุดเดียวคือการใช้「カ>カ」ในการค้นหาวลีพูดที่ถูกต้อง และตัวอย่างที่ (2) ใช้สำนวนแสดงการสืบค้น「カんといカ」และคำเติม「はい」อย่างไม่ต้อง⁵

¹ Jefferson (1972) ระบุว่ากิจกรรมที่แทรกอยู่ระหว่างการสนทนาถือเป็น “เนื้อหากระแสรอง” (side sequence) ซึ่งนอกจากการปรับแก้บทพูด (correction) แล้วยังมีกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การเรียกร้องความสนใจ (appeal) อีกด้วย ส่วนการสนทนาจริงนั้นเป็น “เนื้อหากระแสหลัก” (main sequence)

² ในงานวิจัยด้านการเรียนการสอนการพูดภาษาญี่ปุ่นระดับกลางถึงสูง เช่น 伊豆原・嶽 (1992) หรือ 東海大学留学生教育センター頭発表教材研究会編 (1995) ได้ให้ข้อเสนอแนะปัญหาในการพูดเดี่ยวฝึกฝนเรื่องการยกหัวเรื่อง (話題提示) และการเชื่อมโยง (連節関係) ซึ่งยังเน้นไปที่การเรียบเรียงสารใน “เนื้อหากระแสหลัก”

³ ดัชนี (marker) เป็นคำที่ใช้เรียกกลุ่มคำที่ใช้แสดงเจตนาบางอย่างในการสื่อสารอาจเป็นคำเติมหรือสำนวน จึงไม่มีการบ่งชี้ชนิดของคำที่แน่นอน เช่น ดัชนี「とゆわカ」จะรวมทั้ง「とゆわカ」ที่เป็นทั้งคำช่วยสันธาน (接続助詞) อยู่ภายในประโยคและคำสันธาน (接続詞) ที่เชื่อมระหว่างประโยค

⁴ ผู้เขียนใช้สัญลักษณ์แสดงข้อผิดพลาดในตัวอย่างที่ผู้พูดต้องการปรับแก้ด้วยการขีดเส้นใต้ 1 เส้น และสำนวนที่ปรับแก้แล้วด้วยการขีดเส้นใต้ 2 เส้น กรณีมีดัชนี (marker) แสดงการปรับแก้จะแสดงด้วยกรอบสี่เหลี่ยม สำหรับดัชนีที่ปรากฏในตัวอย่างแต่ไม่ใช้ตัวอย่างประเด็นที่นำเสนอจะแสดงด้วยแถบป้ายคำ

⁵ ในข้อมูลการพูดเดี่ยวของผู้เรียนชาวไทยชั้นกลางอื่น ๆ พบว่า ผู้เรียนชาวไทยหลายคนไม่รู้ว่เมื่อพูดผิดแล้วควรปรับแก้อย่างไร ผู้เรียนบางคนใช้คำพูดขอโทษบ่อยครั้ง ทำให้การพูดขาดช่วง และมีการใช้ดัชนีแสดงการปรับแก้ที่ผิด เช่น 「何といカ」ซึ่ง 林 (2011) ได้รายงานไว้ว่าเป็นปัญหาที่พบในหมู่ผู้เรียนชาวจีนเช่นกันว่าโครงสร้างทางภาษาแม้ทำให้พูดผิดจากคำว่า「何といカ」

- (1) タイは日本と比べて一番違うと思うことは物価ということです。(中略) もしタイ人は日本で、日本へ遊びに行ったり、勉強、勉強していたりするのは物価のことで、大きな問題だと思います。特にあー、生活、おく、送るのに一番困らせるのは、割高、高い日常生活です。何故日本の日常用品はこんなに高いかと聞きと、聞かれると、殆どた、日本のた、食べ物は輸入品だと思います。(中略) それに対して、タイの食べ物は、殆ど国内で生産できます。想像し易い例を挙げますと、例えば、コーラ缶一本、一本かな、コーラ缶一つ、タイのお金は、13バーツですが、日本のお金は、10、100、120 円。タイ、タイバーツの相場で考えますと、40、5バーツぐらいです。 (th015sp01j)
- (2) クーデターをして、あ、軍隊、軍隊で、軍隊を使って、えーとー、前の首相に、なんか国から、なん、なんと、はい、え、はい、つい、追放しました。 (th014sp04j)

นอกจากนี้ จากประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เขียน ยังพบว่าผู้เรียนมักจะใช้วิธีขอโทษเพื่อปรับแก้บทพูดบ่อย ทำให้เนื้อความขาดช่วง ผู้เขียนจึงตั้งข้อสันนิษฐานว่าหากผู้เรียนได้ศึกษาตัวอย่างรูปแบบการปรับแก้ของเจ้าของภาษาไปเสียแบบ ก็จะช่วยให้ความหลากหลายในการเลือกใช้ดัชนีปรับแก้บทพูดของตนเอง และการพูดเดี่ยวของตนเองนั้นสั้นไหลเป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้น แม้ว่าจะมีผลการศึกษา 宮崎 (1999) มาบ้างแล้ว แต่การศึกษานี้ก็ยังวิเคราะห์จากตัวอย่างข้อมูลจำนวนน้อยและเป็นปรากฏการณ์ที่พบในการสนทนาโต้ตอบแบบเป็นกันเอง ไม่ใช่สถานการณ์การพูดในที่สาธารณะที่มีระดับภาษาที่มีความเป็นทางการมากกว่า การนำผลการศึกษาไปปรับใช้กับสถานการณ์ที่ต่างกันอาจมีความคลาดเคลื่อน อีกทั้งเมื่อพิจารณาความต้องการในการใช้ภาษาญี่ปุ่นในปัจจุบัน จะพบว่า การที่สื่อประเภททีวีที่คนมีการพัฒนาไปอย่างมากทำให้ผู้ใช้ภาษาได้ใช้ภาษาผ่านการนำเสนอผลงานปากเปล่าเพิ่มมากยิ่งขึ้น ความต้องการทักษะในการพูดเดี่ยวในที่สาธารณะจึงน่าจะสูงขึ้น ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาการปรับแก้บทพูดด้วยตนเองเพิ่มเติมในสถานการณ์การพูดเดี่ยวในที่สาธารณะนี้

ในช่วงที่ผ่านมา มีคลังข้อมูลภาษา CSJ (Corpus of Spontaneous Japanese) ที่รวบรวมข้อมูลเสียงพูดพร้อมบทถอดเสียงของเจ้าของภาษาญี่ปุ่นที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นต้นแบบที่ดีในการใช้ภาษาญี่ปุ่นแบบมาตรฐานในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การสนทนาโต้ตอบและการพูดเดี่ยวในที่สาธารณะ จึงเป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้เขียนเชื่อว่าสามารถใช้เป็นต้นแบบสำหรับผู้เรียนในการเลียนแบบวิธีหรือศึกษาการใช้งานภาษาในรูปแบบต่าง ๆ ผู้เขียนจึงเลือกศึกษาตัวอย่างจากคลังข้อมูล CSJ นี้

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบข้อผิดพลาดและการปรับแก้บทพูด ประเภทดัชนีที่ใช้แสดงปรับแก้บทพูดด้วยตนเองของเจ้าของภาษาญี่ปุ่นในการพูดเดี่ยวในที่สาธารณะจากคลังข้อมูล CSJ

3. ปรัชญาวรรณกรรม

ในการจำแนกข้อผิดพลาดและการปรับแก้บทพูดสามารถแบ่งกว้าง ๆ ได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข้อผิดพลาดและการปรับแก้ภาษา ซึ่ง 宮崎 (1998) และ 施 (2014) เรียกว่า “กิจกรรมการปรับแก้ทางรูปภาษา” (形式調整行動) มีสาเหตุจากการออกเสียงผิด เลือกใช้คำผิด วางตำแหน่งคำผิด เป็นต้น กับ “กิจกรรมการปรับแก้เนื้อหา”

(内容調整行動) มีสาเหตุจากการให้ข้อมูลผิดพลาดส่งผลกระทบต่อข้อเท็จจริงที่น่าเสนอ⁶ ใน 宮崎 (1998) ได้เปรียบเทียบการปรับแก้บทพูดให้เห็นแนวโน้มว่า เจ้าของภาษาจะมีการปรับแก้เฉพาะในการปรับแก้เนื้อหา ส่วนผู้เรียนภาษาจะมีความถี่ในการปรับแก้ทางรูปภาษาด้วยขึ้นอยู่กับระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นที่มี

ดังที่ได้ระบุในบทนำว่า 宮崎 (1999) ได้เคยศึกษาวิธีการพูดปรับแก้ด้วยตนเองมาแล้วในการสนทนาโต้ตอบ โดยศึกษาจากฐานข้อมูลบทสัมภาษณ์ระยะเวลารวมเกือบ 16 ชั่วโมง โดยผู้พูดเจ้าของภาษาและผู้เรียนภาษา (ไม่ได้ระบุจำนวน) 宮崎 ได้แบ่งรูปแบบการใส่ดัชนีเพื่อแสดงความไม่เหมาะสม (不適切マーカ, p.72)⁷ ของบทพูด เป็น 4 ประเภท คือ การพูดแสดงความลังเล (言いよどみ) การตรวจสอบข้อมูล (確認チェック) การอธิบาย (説明) และการสลับเปลี่ยน (入れ替え) กรณีการพูดแสดงความลังเลนั้นแสดงด้วยคำเติม เช่น 「あの」 ส่วนการตรวจสอบข้อมูลนั้นแสดงด้วยดัชนีถามความเข้าใจ เช่น 「わかるかな」「知っている？」 การอธิบายนั้นแสดงด้วยดัชนี「とゆらか」「ってゆらか」⁸ 「または」「あるいは」หรือการใช้「たとえ」เพื่อยกตัวอย่าง การใช้คำช่วยสันธาน「とか」「や」 และการสลับเปลี่ยนข้อมูลด้วยดัชนี「違う」ซึ่งพบในข้อมูลผู้เรียนภาษา 宮崎 เสริมว่าเป็นดัชนีที่หากเป็นเจ้าของภาษาน่าจะพูดเป็น「じやなくて」「いえ」แทน สำหรับการปรับแก้ที่มีกลวิธี 3 รูปแบบ คือ การอธิบาย การค้นหาศัพท์ และการแก้ไขที่ซับซ้อนที่มีทั้งการอธิบายและค้นหาศัพท์ในขณะที่เจ้าของภาษานั้นจะแก้ไขโดยการอธิบายเท่านั้น ซึ่งการอธิบายนี้อาจเป็นการอธิบายคำศัพท์ การแก้ไขโครงสร้างประโยค ความหมาย หรือการโอนถ่าย (転移)

張 (2014) ศึกษาการปรับแก้บทพูดในระหว่างการสนทนาโต้ตอบโดยเปรียบเทียบรูปแบบการปรับแก้ระหว่างผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับผู้พูดภาษาจีน โดยแบ่งประเภทปัญหาเป็น 3 แบบ คือปัญหาด้านเสียง ปัญหาด้านไวยากรณ์ (ใช้คำผิด ผันรูปผิด) และปัญหาในภาพรวมซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนความตั้งใจในการพูดระหว่างทาง สำหรับการปรับแก้ที่แบ่งเป็น 3 แบบ คือ การพูดแก้โดยตรง (言い直し) โดยมีการซ้ำความปรากฏ และการเปลี่ยนบทพูด (言い換え) ซึ่งอาจเป็นคำที่เหมาะสมกว่า และการกล่าวเติมข้อความ (言い足し) ซึ่งมักปรากฏในการเพิ่มส่วนขยาย นอกจากการปรับแก้ทั้ง 3 ประเภท แล้วยังมีกรปล่อยให้ผิด (途中放棄) เกิดขึ้นด้วยซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับการโอนถ่ายของ 宮崎 (1999) ดังตัวอย่างที่ (3) (4) (5) (6)

- (3) 言い直し：絶対注意した方がいいよとかいって、言われた。
- (4) 言い換え：正式なっていうか、あのオフィシャルな、指導教官は●●先生だっていう先輩がいて。
- (5) 言い足し：なんか、写真とかで、これは見せたくない、見せたくないっていうかあんまり人には見せたくないってのはさ、自分の家族なら分かるんだけどさ、(後略)
- (6) 途中放棄：あと、なんかあの女の子はその、子供産もうと思ったら、産もうと思ったらっていうか変わっちゃうじゃん？生活が、がらっと。(張2014, pp.185-186)

จะสังเกตได้ว่าในการปรับแก้โดยตรงในตัวอย่างที่ (3) จะไม่มีดัชนีใดบ่งบอกว่าจะมีการปรับแก้ข้อมูลผิดพลาดแต่ในการเปลี่ยนคำพูดในตัวอย่างที่ (4) กล่าวเติมข้อความในตัวอย่างที่ (5) จะมีดัชนี「っていうか」แสดง ส่วนในตัวอย่างที่ (6) มีการใช้「っていうか」ในการเริ่มปรับแก้แต่ไม่ได้ปรับแก้ให้สมบูรณ์เป็นการปล่อยให้ผิดต่อไป

⁶ 宋 (2015) เรียกต่างออกไปโดยเรียก “กิจกรรมการปรับแก้ทางรูปภาษา” ว่าเป็น “ปัญหาในกิจกรรมทางภาษา” (言語行動の問題) และ “กิจกรรมการปรับแก้เนื้อหา” ว่าเป็น “ปัญหาในกิจกรรมทางการสื่อสาร” (コミュニケーション行動の問題)

⁷ ในบทความนี้ ผู้เขียนเรียก “ความไม่เหมาะสม” นี้ว่า “ข้อผิดพลาด” (Error)

⁸ 「とゆらか」คือเสียงที่แลงมาจาก「というか」นอกจากนี้ยังอาจออกเสียงเป็น「ってゆらか」「っていうか」ที่ปรากฏรูปเขียนในงานชิ้นนี้ ถือเป็นดัชนีตัวเดียวกัน โดยมีรูปภาพเป็น「といますか」「というかですわ」

โดยภาพรวมผลการศึกษาของ 張 ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นใช้การพูดแก้โดยตรง 60.6% ใช้การเปลี่ยนคำพูด 18.2% และการกล่าวเติมข้อความ 13.1% มีการปล่อยให้มีผิด 8.1% ส่วนผู้พูดภาษาจีนใช้การปรับแก้โดยตรงเพียง 36.6% และมีการเปลี่ยนคำพูด (23.7%) และการกล่าวเติมข้อความ (32.3%) เพิ่มขึ้น โดยทั้งนี้ความแตกต่างดังกล่าวส่วนหนึ่งเป็นเพราะคำในภาษาญี่ปุ่นมีจำนวนพยางค์มากจึงมีข้อผิดพลาดในการออกเสียง ในขณะที่ในภาษาจีนในการสำรวจนี้ไม่พบข้อผิดพลาดทางการออกเสียงเลย และเนื้อหาการพูดในภาษาจีนที่พบการปรับแก้เนื้อหาข้อมูลมากกว่า สำหรับสำนวนที่ใช้ในการปรับแก้ 張 ได้ให้ความสำคัญกับสำนวน「ついでに」 เท่านั้นว่าใช้เป็นดัชนีแสดงการเริ่มต้นปรับแก้

สำหรับการศึกษาการปรับแก้ในภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ ใน Khosa et al (2017) ศึกษาการปรับแก้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของผู้เรียนชาวปากีสถานโดยแบ่งรูปแบบข้อผิดพลาดที่ปรับแก้เป็น 4 แบบ คือ การปรับแก้การออกเสียง การปรับแก้คำศัพท์ การปรับแก้ไวยากรณ์ และการปรับแก้การนำเสนอให้สมบูรณ์ขึ้น (better presentation) พบว่าลักษณะการปรับแก้การออกเสียงจะเป็นการออกเสียงให้ถูกต้องยิ่งขึ้น ลักษณะการปรับแก้คำศัพท์เป็นการเปลี่ยนคำศัพท์ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น การปรับแก้ไวยากรณ์พบว่ามีกรปรับแก้ไวยากรณ์ 3 เรื่องหลัก ๆ คือการผันรูปให้ตรงกับกาล กฎการเรียงลำดับคำในประโยคและการใช้บุพบท และการปรับแก้การนำเสนอให้สมบูรณ์ขึ้นจะเป็นการเปลี่ยนวิธีพูดซึ่งอาจมีการจับเรียงประโยคใหม่ที่ผู้พูดผิดพลาดน้อยลง หรือเปลี่ยนคำศัพท์ไปพร้อมกัน ทั้งนี้ Khosa et al (2017) ไม่ได้กล่าวถึงการปรับแก้เชิงเนื้อหา เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลข ชื่อเรียกเฉพาะ แต่จากตัวอย่างสันนิษฐานได้ว่าอาจพบอยู่ในการปรับแก้คำศัพท์ หรือการปรับแก้การนำเสนอให้สมบูรณ์ขึ้น

จากการจัดแบ่งรูปแบบข้อผิดพลาดพบว่าเกณฑ์การแบ่งของ 張 (2014) และ Khosa et al (2017) เป็นมุมมองการแบ่งข้อผิดพลาดที่น่าสนใจเนื่องจากมีความละเอียดมากกว่า 宮崎 (1998) และ 施 (2014) ที่แบ่งเป็นการปรับแก้รูปภาษาหรือเนื้อหาข้อมูล เนื่องจากข้อผิดพลาดรูปแบบต่าง ๆ อาจนำมาซึ่งรูปแบบการปรับแก้บทพูดที่แตกต่างกัน อาจช่วยในการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการเลือกที่จะใช้หรือไม่ใช้ดัชนีและประเภทดัชนีที่ควรใช้ได้ ซึ่งหากเป็นข้อผิดพลาดระดับเล็ก เช่น การออกเสียงผิด ก็อาจพิจารณาได้ว่ารูปแบบการปรับแก้ของผู้เรียนชาวไทยที่ปรากฏในตัวอย่างที่ (1) อาจเหมาะสมแล้ว แต่หากเป็นข้อผิดพลาดระดับใหญ่ เช่น การให้ข้อมูลผิด ก็อาจจำเป็นต้องแสดงดัชนีที่เจ้าของภาษานิยมใช้จึงจะมีความเหมาะสมมากกว่า ดังนั้น ผู้เขียนจึงจะนำเกณฑ์ดังกล่าวไปออกแบบในวิธีการวิจัย

4. วิธีการวิจัย

ในการวิเคราะห์รูปแบบการปรับแก้บทพูดด้วยตนเองในครั้งนี้ ผู้เขียนได้เลือกศึกษาข้อมูลการพูดปาฐกถาแบบจำลอง (模擬講演) ของเจ้าของภาษาญี่ปุ่นจากคลังข้อมูล CSJ (Corpus of Spontaneous Japanese, 日本語話し言葉コーパス) ของ 国立国語研究所 (2004) ซึ่งเป็นการพูดแสดงปาฐกถาจากชาวญี่ปุ่นเจ้าของภาษาที่มีประสบการณ์ในการพูด ตัวอย่างสถานการณ์ที่นำมาวิเคราะห์เป็นการเล่าเรื่องหัวข้อ “S03 เมืองที่ฉันอาศัยอยู่” (私の住んでいる町) มีความยาวเฉลี่ยประมาณ 10 นาที การสำรวจในครั้งนี้คัดเลือกโดยการสุ่มบทพูดในคลังข้อมูล CSJ ที่มีทั้งสิ้น 134 บท มาจำนวน 60 บท จากผู้พูดชาย 30 บท และหญิง 30 บท⁹ ปรากฏตัวอย่างการปรับแก้บทพูดทั้งสิ้น 721 ตัวอย่าง ดังปรากฏตามตารางที่ 1

⁹ โดยผู้พูดมีอายุตั้งแต่ 22-71 ปี มีจบการศึกษาระดับปริญญาตรี และ 72% มีภูมิลำเนาในโตเกียวหรือภูมิภาคคันโตซึ่งถือเป็นภาษามาตรฐานของประเทศญี่ปุ่น

ตารางที่ 1 ข้อมูลที่ใช้ในการสำรวจจากคลังข้อมูล CSJ

	จำนวนปาฐกถา (บท)	จำนวนเวลา	จำนวนข้อผิดพลาด (ตัวอย่าง)
ผู้พูดชาย (M)	30	6 ชั่วโมง 5 นาที 43 วินาที	396 (54.92%)
ผู้พูดหญิง (F)	30	5 ชั่วโมง 31 นาที 28 วินาที	325 (45.08%)
รวม	60	11 ชั่วโมง 37 นาที 11 วินาที	721 (100.00%)

สำหรับโครงสร้างของปาฐกถาเรื่อง “เมืองที่ฉันอาศัยอยู่” จะเป็นการเล่าเรื่องเมืองที่อาศัยอยู่โดยให้ข้อมูลตำแหน่งที่ตั้ง ลักษณะเมือง ต่อด้วยเรื่องราวชีวิตของผู้กล่าวปาฐกถาที่สัมพันธ์กับเมือง และปิดท้ายด้วยการแสดงความคาดหวังที่มีต่อเมือง

การเก็บตัวอย่างข้อผิดพลาดและการปรับแก้บทพูดใช้การฟังปาฐกถาเพื่อตรวจทานบทถอดเสียงทั้งสิ้น โดยพิจารณาความหมายของข้อความดังกล่าวว่ามีความหมายสัมพันธ์โดยตรงกับเนื้อหาหลักที่พูดหรือไม่ หากเป็นบทพูดที่ไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาหลักจะพิจารณาว่าเป็น “เนื้อหากระแสรอง” ก่อน หลังจากนั้นจะพิจารณากิจกรรมที่เกิดในเนื้อหาส่วนนี้ว่าเป็นการพูดผิด พูดไม่จบความ มีการกล่าวคำพูดคล้ายกันซ้ำหรือไม่ หากมีจะถือว่าคำพูดที่พูดก่อนเป็น “ข้อผิดพลาด” และคำพูดที่แก้ไขถือเป็น “การปรับแก้คำพูด” และสำนวนที่ปรากฏร่วมที่มีลักษณะเป็นดัชนีแสดงการปรับแก้ที่ 宮崎 (1999) ระบุไว้ 4 ประเภท¹⁰ ถือเป็น “ดัชนี” หากมีการพูดซ้ำคำซึ่งตีความได้ว่าเป็นการปรับแก้ข้อผิดพลาดที่ไม่แสดงดัชนีจะนับเป็น 1 ตัวอย่าง กรณีมีสำนวนเกิดตามหลัง “ข้อผิดพลาด” เช่น คำเติม สำนวนแสดงความสงสัย เช่น 「わ」 จะนับเป็น 1 ตัวอย่าง หากมีการพูดผิดพลาด 1 ครั้ง แต่มีการปรับแก้โดยแสดงดัชนีมากกว่า 1 ประเภท จะนับตัวอย่างตามจำนวนดัชนีที่ปรากฏ ในงานนี้นับสำนวนค้นหาหรือข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อใช้พูดต่อ เช่น 「何となく」¹¹ เป็นดัชนีปรับแก้บทพูดด้วย ทั้งนี้ กรณีการใช้สำนวน เช่น 「たとえ」 ซึ่งใน 宮崎 (1999) ได้ถือเป็นหนึ่งในดัชนีปรับแก้ ไม่สามารถพิจารณาจากความหมายได้ว่าผู้พูดต้องการใช้เพื่อปรับแก้บทพูดหรือเป็นกลวิธีเรียบเรียงเนื้อหาตามปกติ ในบทความนี้จึงไม่นับรวมเป็นดัชนีปรับแก้บทพูด

ในการเก็บตัวอย่างวิเคราะห์ทำการแบ่งรูปแบบข้อผิดพลาดที่ต้องการปรับแก้โดยอ้างอิง 張 (2014) และ Khosa et al (2017) โดยแบ่งเป็น 5 ประเภทดังนี้

1. ข้อผิดพลาดทางการออกเสียง ได้แก่การออกเสียงคำผิด ออกเสียงคำเพียงครึ่งหนึ่งแล้วแก้ไขใหม่
2. ข้อผิดพลาดทางคำศัพท์ ได้แก่การใช้คำศัพท์ที่พบที่ไม่เหมาะสมและมีการแก้ไข
3. ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ ได้แก่การผันรูปคำผิด การเติมคำช่วยผิด
4. ข้อผิดพลาดทางสำนวน (better presentation) ได้แก่ การเปลี่ยนวิธีการพูด โดยอาจพูดเป็นคำศัพท์แต่แก้ไขเป็นประโยคหรืออธิบายความหมายที่อยากพูดเพิ่มเติม หรือเป็นสำนวนแล้วแก้ไขเป็นสำนวนที่มีส่วนขยายเพิ่มขึ้น¹²
5. ข้อผิดพลาดทางข้อมูล ได้แก่ การให้เนื้อหาข้อมูลที่ผิดจึงต้องมีการแก้ข้อมูล

¹⁰ ระบุในปริทัศน์วรรณกรรม ได้แก่ การพูดแสดงความลังเล (言いよどみ) การตรวจสอบข้อมูล (確認チェック) การอธิบาย (説明) และการสับเปลี่ยน (入れ替え)

¹¹ 「何となく」 เป็นการแสดงถึงความพยายามปรับแก้บทพูดในใจถึงแม้ว่าผู้พูดยังไม่ได้เกิดข้อผิดพลาด ข้อความที่ตามหลังมาจึงเป็นบทพูดที่ผู้พูดแสดงออกว่าได้ปรับแก้มาแล้ว

¹² การพิจารณาข้อผิดพลาดทางสำนวนแตกต่างจากข้อผิดพลาดทางคำศัพท์ โดยหากเป็นศัพท์ที่ปรับแก้แล้วมีความหมายใกล้เคียง ผู้เขียนจะพิจารณาเป็นข้อผิดพลาดทางคำศัพท์ แต่หากเป็นศัพท์ที่มีความหมายต่างออกไป จะพิจารณาเป็นการเปลี่ยนสำนวน ดังตัวอย่างที่แสดงในตารางที่ 2

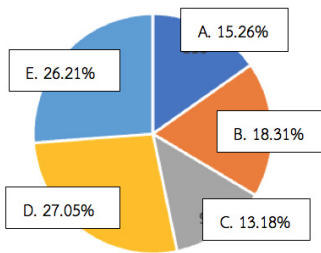
สำหรับวิธีการปรับแก้บทพูดแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ อ้างอิงตาม 宮崎 (1999) คือ การปรับแก้แบบไม่มีมิติซัน เป็นการปรับแก้โดยการพูดใหม่ต่อบทพูดที่ผิดพลาดโดยทันที และการปรับแก้แบบมีมิติซัน เป็นการปรับแก้โดยมิติซันปรากฏ ซึ่งดัชนีอาจปรากฏเพื่อแสดงข้อผิดพลาด หรือดัชนีเพื่อหากล้างข้อมูล หรือดัชนีเพื่อเปลี่ยนวิธีพูด เช่น การใช้「というか」

หลังจากนั้นจะแบ่งประเภทดัชนีที่แสดงการปรับแก้บทพูดเพื่อนำเสนอเป็นส่วนนอเพื่อใช้ในการปรับแก้บทพูดและวิเคราะห์เงื่อนไขในการใช้ ทั้งนี้ การนำเสนอตัวอย่างในบทความนี้ ในท้ายตัวอย่างแสดงหมายเลขบทพูดและหมายเลขถ้อยความที่ดีมาจากคลังข้อมูล CSJ โดยในหมายเลขบทพูด M จะแทนข้อมูลของผู้พูดชาย F จะแทนข้อมูลของผู้พูดหญิง

5. รูปแบบข้อผิดพลาดในการพูดเดี่ยว

จากการสำรวจเบื้องต้น ผู้เขียนพบรูปแบบข้อผิดพลาดตามที่แสดงเป็นแผนภูมิวงกลมในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนภูมิวงกลมแสดงสัดส่วนตัวอย่างข้อผิดพลาดที่พบในการสำรวจ

	จำนวน		
	ชาย	หญิง	รวม
A. ข้อผิดพลาดทางการออกเสียง	49	61	110 (15.26%)
B. ข้อผิดพลาดทางคำศัพท์	99	33	132 (18.31%)
C. ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์	53	42	95 (13.18%)
D. ข้อผิดพลาดทางสำนวน	92	103	195 (27.05%)
E. ข้อผิดพลาดทางข้อมูล	103	86	189 (26.21%)
รวม	396	325	721 (100.00%)

จากภาพที่ 1 พบว่า ข้อผิดพลาดที่พบในการสำรวจครั้งนี้ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่สุดคือ ข้อผิดพลาดทางสำนวน (27.05%) ข้อผิดพลาดทางข้อมูล (26.21%) ข้อผิดพลาดทางคำศัพท์ (18.31%) ข้อผิดพลาดทางการออกเสียง (15.26%) และข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ (13.18%) ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า แม้ว่าผู้พูดจะเป็นเจ้าของภาษาแต่ก็พบข้อผิดพลาดทางภาษามากไม่ต่างจากข้อผิดพลาดทางข้อมูลในการพูดเดี่ยวซึ่งในที่นี้เป็นปาฐกถาที่ใช้เวลาประมวลข้อมูลมาก ผลการสำรวจข้อผิดพลาดนี้ไม่ตรงกับข้อสังเกตของ 宮崎 (1999) และ 施 (2014) โดยประเด็นที่เจ้าของภาษามีข้อผิดพลาดทางการออกเสียงพอสมควรนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ 張 (2014) ที่ว่าข้อผิดพลาดนี้เกิดเพราะภาษาญี่ปุ่นมีจำนวนพยางค์มาก

ในการสำรวจครั้งนี้พบตัวอย่างข้อผิดพลาดด้านภาษาของผู้พูดเจ้าของภาษาในทุกรูปแบบดังตัวอย่างในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รูปแบบตัวอย่างข้อผิดพลาดทางภาษา

A. ข้อผิดพลาดทางการออกเสียง
A1 「東京とはおも、 <u>思えない</u> っていうか、まー、 <u>わ</u> 、 <u>わり</u> と歴史があつて伝統があつて」 (S03F0169 : 162-163)
A2 「よく哲学堂なんか、あのー、 <u>さいが</u> 、 <u>アメリカザリガニ</u> を取りに行ったりね」 (S03M0570 : 96-97)

B. ข้อผิดพลาดทางคำศัพท์

B1 「その住んでる人間達の考え方が少しずつ、え、おかしい [え]、変な方向に行きつつあるんで」 (S03M0465 : 193)

B2 「善福寺川のところから、砂利、砂利道から善福寺川に土手沿いに下りてって」 (S03F0078 : 196-197)

C. ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์

C1 「不思議な感じを覚える、あの、そんな不思議な風景が見られます、あ、見られました」 (S03F0132 : 217-219)

C2 「子供が、子供を、生まれる、生むという不安感とですね」 (S03M0671 : 127-128)

C3 「改札口がいまだに無人な、の、の自動改札ではなくて有人の改札口です」 (S03F0104 : 16-20)

D. ข้อผิดพลาดทางสำนวน

D1 「それでですね、すいません、話が戻りますけれども」 (S03F0132 : 107)

D2 「その相模原市はですね、あ、あ、その相模原市に住んでた時にですね、え、電話番号があったんですけども」 (S03F0132 : 60-62)

D3 「あー、昔つてどうか、今から二、三十年前に比べればやはり治安の問題で多少悪くなったかなと」 (S03M0465 : 77-78)

D4 「ま、道路とかも、えー、ず、発展してきた、整備されてきたのかなという感じです」 (S03F0144 : 162-164)

D5 「やはり所得がかなり離れて、えー、背くこと、大という表現でしょうか、あの一、そこで、あの川向こうならどうにかなるんじゃないかなってということで、えーそこから辺を
考えてました」 (S03M0263 : 48-49)

โดยในข้อผิดพลาดทางการออกเสียงพบทั้งการปรับแก้การออกเสียงระหว่างคำให้เหมาะสมเพื่อให้พูดต่อเนื่องได้สละสลวย ทำให้เสียงที่เปล่งไปแล้วถูกพิจารณาเป็นข้อผิดพลาด (A1) และการออกเสียงผิด (A2) ในข้อผิดพลาดทางคำศัพท์พบข้อผิดพลาดจากการเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน (B1) และการใช้คำที่เป็นอนุพันธ์เดียวกัน (B2) ในข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์พบข้อผิดพลาดจากการผันรูปคำกริยา คำคุณศัพท์ คำนาม (C1) และการใช้คำช่วย (C2) สำหรับในกรณีการผันรูปนั้นพบว่าจะมีการพูดซ้ำใหม่ แต่กรณีใช้คำช่วยนั้นพบว่ามีการเปลี่ยนเฉพาะคำช่วยโดยไม่พูดคำนามซ้ำใหม่ด้วย (C3) ซึ่งมีจำนวนน้อย ในข้อผิดพลาดทางสำนวนแม้จะเป็นข้อผิดพลาดทางภาษาเช่นเดียวกัน แต่เป็นการปรับแก้วิธีการเล่าเรื่อง มีทั้งข้อผิดพลาดที่เกิดจากการปรับแก้ทิศทางข้อมูล (D1) ข้อผิดพลาดในการนำเสนอหัวข้อเนื้อหา¹³ (D2) ข้อผิดพลาดในวิธีนำเสนอสาร¹⁴ (D3) ข้อผิดพลาดในการใช้วลีที่มีความซับซ้อน (D4) และข้อผิดพลาดในการเลือกสำนวนที่ผู้พูดอาจใช้ดัชนีแสดงความลึกลับที่จะเลือกใช้ แต่ไม่ได้ปรับแก้ตามมา (D5)

ตารางที่ 3 รูปแบบตัวอย่างข้อผิดพลาดทางข้อมูล

E. ข้อผิดพลาดทางข้อมูล

E1 「新都心駅から、えー、徒歩一分、徒歩五分以内に、えっと、郵政省、建設省、農林省など、十二省庁の一部が移転してきました」 (S03M0010 : 34-42)

¹³ ในตัวอย่างเป็นการเปลี่ยนจากการนำเสนอหัวข้อด้วย 「は」 เป็นการนำเสนอหัวข้อด้วยเงื่อนไข 「に住んでた時に」

¹⁴ ในตัวอย่างเป็นการปรับเปลี่ยนวิธีนำเสนอด้วยเวลาแบบคร่าวๆ 「昔」 เป็นการนำเสนอด้วยเวลาที่เฉพาะเจาะจง 「三十年前」

- E2 「鍋屋横丁、鍋屋横丁から中野、うー、違う、十貫坂上で (中略) やっぱり坂上とい
う、あの一、名称がありましたし、ありますように」 (S03F1131 : 305-313)
- E3 「えー、東京に帰ってき、東京じゃないですね、関東に帰ってきました」 (S03M0671
: 248)
- E4 「で、私はそこで勉強したりとか、文庫本を、あの、電車の中で読むような文庫本を
借りたりしています」 (S03F0048 : 192-194)
- E5 「それで、あの一、電車乗ってますと、あの一、さいたま新都心駅つていうんです
か、それが、あの、もう出来上がりまして」 (S03F0190 : 211-218)
- E6 「で、樹齢は、(中略) 四十年五十年たってますと、もう直径が、どうでしょう、一メ
ートルぐらいあるんでしょうかね、えー、非常に、あの一、見事な桜通りです」
(S03M0174 : 199-205)

สำหรับข้อผิดพลาดทางข้อมูลที่พบในการสำรวจนี้ พบตัวอย่างดังตารางที่ 3 ได้แก่ ข้อผิดพลาดด้านตัวเลข
ซึ่งอาจปรับแก้ได้ทันที (E1) หรือแสดงดัชนีปรับแก้ (E6) ข้อผิดพลาดด้านข้อมูลทั่วไป เช่น ข้อมูลสถานที่ (E2, E3)
ข้อผิดพลาดด้านข้อมูลที่อาจมีการเพิ่มเติมข้อมูลที่เป็นส่วนขยายในภายหลังทำให้ต้องมีการพูดซ้ำ (E4) ข้อผิดพลาด
ด้านข้อมูลทั่วไปที่แสดงด้วยประโยคคำถาม (E5) หรือเพิ่มดัชนีแสดงคำถามเริ่มต้นสืบค้น (E6) อย่างไรก็ตาม ผู้พูด
อาจใช้ข้อมูลที่มีดัชนีแสดงคำถามนี้เป็นข้อมูลต่อไปเลย โดยไม่ได้ปรับแก้ต่อ และอาจมีการใช้คำบ่งชี้ 「そー」 เพื่ออ้างอิง
ข้อมูลดังกล่าวมาพูดต่อ (เช่น 「そろわろ」 ใน E5) ซึ่งสามารถพิจารณาว่าเป็นการปล่อยให้ผิดต่อไปแบบที่ 張 (2014) ระบุ

6. รูปแบบการปรับแก้บทพูด

จากการสำรวจข้อผิดพลาดทั้ง 721 ตัวอย่าง ผู้เขียนได้ศึกษารูปแบบการปรับแก้บทพูดที่ผู้พูดใช้ โดยใน
เบื้องต้นได้ศึกษาการปรากฏดัชนีแสดงการปรับแก้บทพูดพบว่า เจ้าของภาษานิยมใช้การพูดแก้ทันทีโดยไม่มีดัชนี
ในข้อผิดพลาดทางรูปภาพ (A., B., C.) ส่วนข้อผิดพลาดทางรูปภาพที่เป็นการเปลี่ยนสำนวน (D.) และข้อผิดพลาด
ทางข้อมูล (E.) จะนิยมแสดงดัชนีประกอบ ดังแสดงผลรวมในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ประเภทดัชนีแสดงการปรับแก้ที่พบในการสำรวจ

	ประเภทดัชนี	รูปแบบข้อผิดพลาด					จำนวนรวม
		A.ออกเสียง	B.คำศัพท์	C.ไวยากรณ์	D.สำนวน	E.ข้อมูล	
1	การปรับแก้ทันทีโดยไม่มีดัชนี	97 (88.2%)	82 (62.1%)	80 (84.2%)	30 (15.4%)	21 (11.1%)	310 (43.0%)
2	การปรับแก้มีดัชนี	13 (11.8%)	50 (37.9%)	15 (15.8%)	165 (84.6%)	168 (88.9%)	411 (57.0%)
2.1	การใช้ดัชนีแสดงการเปลี่ยนบทพูด	0	17 (12.9%)	0	75 (38.5%)	16 (8.5%)	108 (15.0%)
2.2	การใช้ดัชนีแสดงความลังเล	13 (11.8%)	19 (14.4%)	15 (15.8%)	21 (10.8%)	29 (15.3%)	97 (13.5%)
2.3	การใช้ดัชนีแสดงการถามหรือสงสัย	0	10 (7.6%)	0	24 (12.3%)	47 (24.9%)	81 (11.2%)
2.4	การใช้ดัชนีแสดงการค้นหา	0	2 (1.5%)	0	32 (16.4%)	25 (13.2%)	59 (8.2%)
2.5	การใช้ดัชนีแสดงการอธิบายเพิ่มเติม	0	1 (0.75%)	0	10 (5.1%)	21 (11.1%)	32 (4.4%)
2.6	การใช้ดัชนีแสดงการหักล้างบทพูด	0	0	0	2 (1.0%)	18 (9.5%)	20 (2.8%)
2.7	การใช้ดัชนีแสดงการขอโทษ	0	0	0	0	5 (0.7%)	5 (0.7%)
2.8	อื่น ๆ	0	1 (0.75%)	0	1 (0.5%)	7 (3.7%)	9 (1.2%)
	รวม	110 (100.0%)	132 (100.0%)	95 (100.0%)	195 (100.0%)	189 (100.0%)	721 (100.0%)

สำหรับการปรับแก้ที่มีดัชนี เมื่อเทียบจากเกณฑ์เดิมของ 宮崎 (1999) พบว่า ในการสำรวจครั้งนี้ไม่พบการตรวจสอบข้อมูลด้วยดัชนีที่ใช้ถามความเข้าใจ เช่น 「知っている？」 แต่พบดัชนีอีก 3 ประเภท ได้แก่ ดัชนีแสดงการอธิบายที่ผู้เขียนพิจารณาว่าเป็นการเปลี่ยนบทพูดเหมือนของ 張 (2014) (ข้อ 2.1) ดัชนีแสดงความลึกลับในลักษณะคำเต็มและคำอุทาน คำตอบรับ (あいづち) และสำนวน (ข้อ 2.2) ดัชนีแสดงการสับเปลี่ยนซึ่งผู้เขียนพิจารณาเป็นดัชนีแสดงการหักล้างบทพูด (ข้อ 2.6) นอกจากนี้ ยังพิจารณาดัชนีเพิ่มเติม 5 ประเภท โดยพบดัชนีแสดงการถามหรือสงสัย (ข้อ 2.3) ดัชนีแสดงการค้นหา (ข้อ 2.4) ดัชนีแสดงการอธิบายเพิ่มเติม (ข้อ 2.5) ดัชนีแสดงการขอโทษ (ข้อ 2.7) และดัชนีที่ยังไม่สามารถพิจารณาประเภทได้จึงจัดแยกไว้เป็นประเภทอื่น ๆ (ข้อ 2.8) จากข้อมูลในตาราง การปรับแก้ทันทีโดยไม่ใส่ดัชนีมีพบมากที่สุด (43.0%) ถัดมาคือการใช้ดัชนีแสดงการเปลี่ยนบทพูด (15.0%) การใช้ดัชนีแสดงความลึกลับ (13.5%) การใช้ดัชนีแสดงการถามหรือสงสัย (11.2%) การใช้ดัชนีแสดงการค้นหา (8.2%) การใช้ดัชนีแสดงการอธิบายเพิ่มเติม (4.4%) การใช้ดัชนีแสดงการหักล้างบทพูด (2.8%) การใช้ดัชนีแสดงการขอโทษ (0.7%) และอื่นๆ (1.2%) ดัชนีที่สำรวจพบทั้งหมดแสดงไว้ในตารางที่ 5 ในหน้าถัดไป

6.1 การปรับแก้ทันทีโดยไม่ใส่ดัชนี

จากการศึกษาข้อมูลการปรับแก้บทพูดทั้งหมดจะเห็นว่าข้อมูลจำนวนมากถูกปรับแก้ทันทีโดยไม่ใส่ดัชนี แสดงให้ชัดเจนว่าผู้พูดกำลังปรับแก้บทพูดของตน ทั้งนี้ผู้พูดจะไม่ใส่ดัชนีเมื่อเป็นการปรับแก้แบบเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย ที่ไม่มีผลกระทบต่อเนื้อหากระแสหลัก เช่น การออกเสียง (ตารางที่ 2, A1) การเปลี่ยนคำ (ตารางที่ 2, B2) การเปลี่ยนรูปผันหรือคำช่วย (ตารางที่ 2, C2 C3) เป็นหลัก กรณีที่เป็นการปรับแก้ทางสำนวนมีตัวอย่างที่ผู้เขียนพิจารณาเป็นการปรับแก้ทางสำนวนจำนวนน้อย (ตารางที่ 2, D4) สำหรับกรณีการปรับแก้ทางข้อมูล พบการแก้ข้อมูลเชิงตัวเลข (ตารางที่ 3, E1) การแก้ข้อมูลที่เป็นชื่อเฉพาะ เช่น ชื่อสถานที่โดยทันที โดยมักเป็นการพูดแก้ข้อมูลส่วนที่ขาดหายไป เช่น ในตัวอย่างที่ (7) มีการให้ข้อมูลชื่อเขตเสริม แต่เนื่องจากการพูดชื่อสถานที่ในภาษาญี่ปุ่นต้องพูดจากใหญ่ไปหาเล็กจึงต้องพูดซ้ำเพื่อจัดเรียงใหม่

(7) 私が住んでるのは、あ、えー、旭が丘、練馬区旭が丘で、えー、徒歩で行くと、え、駅から二分ぐらいのとこなんですけれども、 (S03M0138 : 37-40)

6.2 การใช้ดัชนีแสดงการเปลี่ยนบทพูด

จากการศึกษาข้อมูลการปรับแก้บทพูดทั้งหมดพบดัชนีแสดงการเปลี่ยนบทพูดเป็นคำช่วยสันธาน「と いうか」ซึ่งมีรูปแบบอื่น ๆ เช่น 「って いうか」「と 言いますか」「と いうか ですわ」 เป็นต้น โดยปกติแล้วสำนวนนี้เป็นสำนวนเปลี่ยนวิธีพูด (換言) กลุ่มเดียวกับ「と いう より」ปรากฏในการปรับแก้ข้อผิดพลาดทางสำนวนมากที่สุด เช่น ตัวอย่างที่ D3 ในตารางที่ 2 และตัวอย่างที่ (8) และพบบางกรณีเป็นการปรับแก้ข้อมูล ดังในตัวอย่างที่ (9)

(8) おー、前向きな、その、空気と 言いますか、熱気と いうか、そういった中に自分がいて、そん中で、まー、(中略) エネルギーを自分もらうことができるし、 (S03M0403 : 140-142)

(9) 〈消防車の音について〉なんか治安が悪いと いうか、運が悪いと いうか、なんかそういう非常に難しい、まー、町であって、 (S03M1045 : 167-170)

ในตัวอย่างที่ (8) แม้ว่าจะมีดัชนี「と 言いますか」「と いうか」 เพื่อเลือกคำที่เหมาะสม แต่ในตอนท้ายผู้พูดใช้วิธีพูดรวม ๆ ว่า「そういった中」 จึงถือว่ามีดัชนีแสดงการปรับแก้ แต่ยังไม่ปรับแก้ให้สมบูรณ์ ส่วนในตัวอย่างที่ (9) ผู้พูดเล่าข้อมูลว่าสถานที่อยู่เป็นเมืองที่ดู “ไม่ปลอดภัย” หรืออาจเป็นเมืองที่ “โศกร้าย” ก่อนที่จะสรุปว่าเป็นเมืองที่ “อยู่ยาก”

ตารางที่ 5 ดัชนีและจำนวนตัวอย่างในการสำรวจคลังข้อมูล CSJ ในงานวิจัยนี้

	ดัชนี	ต.ย		ดัชนี	ต.ย		ดัชนี	ต.ย
2.1	ดัชนีแสดงการเปลี่ยนบทบาท	108	2.3	ดัชนีแสดงการถามหรือสงสัย	81	2.4	ดัชนีแสดงการค้นหา	59
1	といいか	47	1	(丁) か	20	1	何ていうんでしょう	12
2	っていいか	32	2	(丁) ね	13	2	何ていうんですか	8
3	と言いますか	11	3	っていうんですか	12	3	何ていいか	6
4	といいかですね	6	4	ですかね	7	4	何ていうんでしょうか	4
5	というより	3	5	(普) かな	5	5	何ていうんですか	4
6	って言いましょうか	2	6	でしょうか	4	6	何ていうんすかね	3
7	って言いますかね	2	7	っていうんですかね	2	7	何と言いましょうか	3
8	と言いますかね	2	8	っていうんでしょうかね	2	8	何とどのかな	3
9	って言いますか	2	9	(丁) かね	2	9	何でしょう	2
10	っていいかね	1	10	んでしょうか	2	10	何ですか	2
2.2	ดัชนีแสดงความสังเกต	97	11	(普) ? (ขึ้นเสียงสูง)	2	11	何ですか	2
1	あー	28	12	(普) か	1	12	何だ	1
2	えー	17	13	(普) かしら	1	13	何だっけ	1
3	まー	14	14	(普) っけ	1	14	何て言いますか	1
4	あ [ตกใจ]	12	15	っていのか	1	15	何ていどのかな	1
5	んー	6	16	っていどのかな	1	16	何ていうんだろうな	1
6	えーと	4	17	でしょうか	1	17	何ていうんでしょう	1
7	こう	4	18	というんでしょうか	1	18	何なんですか	1
8	そのー	4	19	のでしょうか	1	19	どうでしょう	1
9	あー	3	20	(丁) よね	1	10	どうなんでしょうか	1
10	そうですね	2	21	んでしょうか	1	21	どこだっけ	1
11	あれ?	1	2.6	ดัชนีแสดงการทักล้าง	20	2.7	ดัชนีแสดงการขอโทษ	5
12	うん [あいづち]	1	1	じゃない。	5	1	ごめんなさい	3
13	はい [あいづち]	1	2	じゃないですね。	4	2	すみません	1
2.5	ดัชนีแสดงการอธิบายเพิ่มเติม	32	3	違う	3	3	すみません	1
1	(丁) が	11	4	じゃなくて、	2	2.8	ดัชนีอื่นๆ	9
2	(丁) けれども	11	5	じゃないな。	1	1	あれですね。	5
3	(丁) けど	9	6	じゃなく、	1	2	あー	2
4	(普) けど	1	7	ではありませんね。	1	3	一応	1
			8	ではなく、	1	4	仮に	1
			9	ないですね。	1			
			10	なくて、	1			

(หมายเหตุ : ต.ย=จำนวนตัวอย่าง, 丁=ภาคแสดงรูปสุภาพ, 普=ภาคแสดงรูปปกติ)

นอกจากนี้ยังพบสำนวน 「というより」 ที่ใช้เปลี่ยนสำนวนบทพูดด้วยเช่นกัน โดยมีผู้พูดที่ใช้เพียงคนเดียว ดังตัวอย่างที่ (10) ที่ผู้พูดปรับแก้ข้อมูลว่า “เมื่อมะมะจิดะที่อาศัยจะเรียกว่าไม่มีสินค้านั้นก็ไม่ใช่เพราะตัวผู้พูดเองต่างหากที่ไม่รู้”

(10) (町田の) 特産はありませんというよりは、私は知りません。(S03F1025 : 114-115)
จะเห็นได้ว่าการสำรวจคลังข้อมูลครั้งนี้ ผู้พูดใช้สำนวน 「というかは」 เป็นหลักในการปรับแก้สำนวน ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นสอดคล้องกับ 張 (2014)

6.3 การใช้ดัชนีแสดงความล่งเล

ผู้เขียนรวบรวมดัชนีในกลุ่มนี้ตามเกณฑ์ 「言いよどみ」 ของ 宮崎 (1999) โดยนับเอาคำเติม (Filler) จัดอยู่ในกลุ่มนี้ แต่หลังจากที่รวบรวม 97 ตัวอย่างพบว่า การปรากฏคำเติมในการปรับแก้บทพูดเช่น 「えー」 (ตารางที่ 2 B1) 「あのー」 (ตารางที่ 3 E4) ถูกใช้เพื่อทดเวลาในการพูดกระแสหลักทั่วไปด้วยจึงอาจไม่ใช่ดัชนี แสดงการปรับแก้บทพูด อย่างไรก็ตาม มีคำเติมหรือคำอุทาน 「あ」 ที่แสดงความตกใจที่พูดผิดดังตัวอย่างที่ (11) และคำเติม 「まー」 ซึ่งใช้เพื่อแสดงการตัดสินใจชั่วคราวในการให้ข้อมูลที่อาจมีความไม่สมบูรณ์นั้นมักปรากฏ ในข้อผิดพลาดระดับสำนวนหรือการให้ข้อมูลเช่นกัน ดังตัวอย่างที่ (12)¹⁵ คำเติม 2 ประเภทนี้ถือเป็นดัชนีแสดง ความล่งเลก่อนปรับแก้บทพูดได้¹⁶

(11) あのー、そんな地域で漏れなくとも大きなお墓ですの、あ、お寺ですの、お墓
も凄く大きいんです。(S03F0910 : 53-55)

(12) それから、日本の、ま、多分まだ決まってないんですが、サザンオールスターズとか、そのクラスのコンサートが、えー、開催される予定なので。(S03M0010 : 202-211)

นอกจากคำเติม ยังมีการใช้คำตอบรับ (あいづち) บางคำที่สามารถใช้เวลาพูดคนเดียวเป็นการให้จังหวะตนเอง ปรากฏด้วยในที่นี้คือคำว่า 「うん」 ซึ่งมีลักษณะเป็นคำแสดงการยอมรับบทพูดที่ตนใช้หลังจากล่งเล ดังในตัวอย่างที่ (13)

(13) 西口っちゃうのはですね、まー、東口に反してですね、とりあえず、ごみごみしてる、うん、ごみごみしてるんですね、車とかもいっぱいありますね。(S03M0364 : 138-142)

ดัชนีในประเภทนี้ยังรวมถึงคำอุทานแสดงความล่งเลเช่น 「あれ?」 ซึ่งพบเพียงตัวอย่างเดียวด้วย ดังแสดง ในตัวอย่างที่ (14) ลักษณะคำอุทานนี้มีลักษณะใกล้เคียงดัชนีแสดงความสงสัยนี้แต่ไม่ได้แสดงการถามตนเอง หรือถามผู้ฟัง

(14) それは多分高円寺、国分寺、あれ?、高円寺、た、国分寺で八王子のじの、この三
つだと思っんですけども。(S03F0175 : 81-88)

6.4 การใช้ดัชนีแสดงการถามหรือสงสัย

ดัชนีประเภทนี้แปลงมาจากดัชนีตรวจสอบข้อมูลของ 宮崎 (1999) ที่ศึกษาบทสนทนาโต้ตอบ แต่เนื่องจาก ในการพูดเดี่ยวไม่มีคู่สนทนาที่สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ การถามดังกล่าวจึงเป็นเพียงการแสดง ความสงสัย หรือ กระตุ้นคำถามให้ผู้ฟังติดตามของผู้พูด ดัชนีที่ใช้ในการถามได้แก่ 「か」 ดังในตัวอย่างที่ (15) 「な」 ดังในตัวอย่าง ที่ (16) 「か>な」 ดังในตัวอย่างที่ (17) ซึ่งเป็นคำช่วยหลัก นอกจากนี้ยังพบ 「か>な」 (ตารางที่ 3 ตัวอย่าง E6) 「か くら」 ใช้แสดงความสงสัย 「よ>な」 ใช้แสดงการถามยืนยัน และยังพบตัวอย่างการใช้ทำนองเสียงสูงทดแทนการถามด้วยดังตัวอย่างที่ (18)

¹⁵ ในตัวอย่างนี้ มีการใช้ดัชนี 「か」 ตามมาเพื่อเสริมข้อมูลก่อนปรับแก้เป็น “คอนเสิร์ตระดับซูเปอร์สตาร์อย่างวง Southern All Stars” ด้วย

¹⁶ ทั้งนี้ หากพิจารณาว่าดัชนีที่เป็นเพียงการทดเวลาในการพูดกระแสหลักทั่วไป ได้แก่ 「あの」 「えー」 「んー」 「えーと」 「こう」 「そのー」 「あー」 「そう」 จะเหลือดัชนีปรับแก้ในประเภทนี้ 29 ตัวอย่าง

- (15) どこ地域でもなんとなく、こう、笑われる対象になる地域があるなっていうのは
 思いますね。(中略)立川の地域であると、奥多摩の方ですか、ま、奥多摩の方は環
境がそうさせてるっていうのもあると思うんですけども、(S03F0175 : 261-267)
- (16) 食堂と居間だけ、設備して、それで、灯油、灯油のストーブで、あの、ん、ボイラー
ボイラーで床暖房だけを(中略)作ることができました。(S03M0126:123-131)
- (17) 歩いてるとあんまりいいものではないんですけども、まー、これも、とき、ん、時代かな、
時世かなっていう気がしますけれども、(S03M0403 : 122-123)
- (18) また、これからも、ん、あー、共存、あ、共存というか、こう、共に歩いていきたい
 など、また、発展していきたいなと思います。(S03M0081 : 227-236)

ดัชนีแสดงการถามหรือสงสัยมักจะถามถึงข้อมูลว่าถูกต้องหรือไม่ทั้งที่ผู้ฟังไม่มีสิทธิ์ตอบในการพูดเดี่ยว จึง
 ถือได้ว่าเป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นความไม่มั่นใจในข้อมูลของผู้พูดด้วย นอกจากนี้ จากตัวอย่างทั้งหมดพบว่าใน
 บางกรณี เช่น ตัวอย่างที่ (17) หลังจากผู้พูดแสดงการสงสัยแล้ว ก็ไม่ได้มีการปรับแก้บทพูดให้ ยังคงใช้คำที่ระบุ
 ด้วยดัชนีแสดงความสงสัยนี้ดำเนินเรื่องต่อไป จึงอาจพิจารณาว่าเป็นกลวิธีที่ผู้พูดนำเสนอข้อมูลนี้อาจไม่ถูกต้อง
 ใช้แก้ขัดเพื่อให้ดำเนินเรื่องต่อไปได้

ในบรรดาดัชนีที่ใช้แสดงการถามหรือสงสัย พบว่า มีสำนวนที่เกิดร่วมกับคำช่วยแสดงคำถาม คือดัชนี「って
いうんですか」ปรากฏเป็นจำนวนมากที่สุด โดยปรากฏ 19 ตัวอย่าง¹⁷ จากจำนวนทั้งหมด 81 ตัวอย่าง ดังตัวอย่าง
 E5 ในตารางที่ 3 โดยมีรูปแบบ「といふんでしょうか」ดังตัวอย่างที่ (19) รวมอยู่ด้วย

- (19) 本願寺というからには日本の古き、えー、お寺の建物という具合に感じがちでござ
 いますけれども、古代インドの様式の建物ということで、これ、また異国情緒
といふんでしょうか、そういう雰囲気さえ味わえられるということではなかるうか
 と思います。(S03M0976 : 311-321)

ลักษณะดัชนี「といふんですか」ต่างจากดัชนี「といふか」ใน 6.2 เล็กน้อย โดยไม่ใช้การเปลี่ยนบทพูดโดย
 ทันทัน แต่แสดงความสงสัยก่อนว่าสามารถพูดเช่นนี้ได้หรือไม่ และใช้เวลามากกว่าในการตัดสินใจจะปรับแก้บทพูด
 หรือคงบทพูดเดิมไว้ เช่น ตัวอย่างที่ E5 ในตารางที่ 3 ที่ผู้พูดเลือกใช้คำว่า「さいたま新都心駅」และตัวอย่างที่
 (19) ที่ผู้พูดเลือกใช้คำว่า「異国情緒」(ของแปลกต่างถิ่น) เพื่ออธิบายลักษณะที่เจตียแบบอินเดียปรากฏในวั
 ฒ์ญี่ปุ่น หลังจากนั้นผู้พูดละทิ้งการปรับแก้บทพูดและใช้คำบ่งชี้「そういう」เพื่ออ้างอิงในการดำเนินเนื้อเรื่องต่อไป

6.5 การใช้ดัชนีแสดงการค้นหา

ผู้เขียนได้แยกดัชนีประเภทคำถามแสดงการตั้งคำถามคล้ายกับภาษาไทยว่า “เรียกว่าอะไรนะ” ประเภทนี้ออกจาก
 ดัชนีแสดงการถามหรือสงสัย เนื่องจากมีลักษณะคล้ายคำเดิม「ま」ซึ่งใช้เพื่อแสดงการตัดสินใจชั่วคราวในการให้ข้อมูล
 ที่อาจมีความไม่สมบูรณ์นัก ในการสำรวจครั้งนี้พบหลายสำนวนเช่น「何ですか」「何て言うんでしょう
か」ดังแสดงในตัวอย่าง E6 ในตารางที่ 3 และตัวอย่างที่ (20) ต่อไปนี้

¹⁷ นับรวม「っていふんですか」「っていふんですかね」「っていふんでしょうかね」「っていふのか」「っていふのかな」「といふんでしょうか」

(20) 同時に入居した人が大勢だったもんですから、あの一、何て言うんでしょうか、その場に、あの一、よそ者が来たっていう感じはしなかったんです。 (S03F0190 : 20-24)

ในการตั้งคำถาม ผู้พูดจะแสดงผลการปรับแก้ ต่างจากดัชนีนี้แสดงการถามหรือสงสัยที่ผู้พูดอาจใช้ข้อมูลที่ไม่มั่นใจนั้นในการพูดต่อไปโดยไม่ปรับแก้เพิ่มเติม และมีหลายตัวอย่างที่เป็นการถามที่ใส่รูปสุภาพจึงไม่ใช่การถามตัวเอง เหมือนผู้พูดต้องการถามหาบทพูดที่สมบูรณ์จากผู้ฟังด้วย ทั้งนี้ ดัชนีนี้แสดงการค้นหานี้ปรากฏในกลุ่มข้อผิดพลาดทางสำนวนมากที่สุด

6.6 การใช้ดัชนีนี้แสดงการอธิบายเพิ่มเติม

ดัชนีนี้แสดงการอธิบายเพิ่มเติมปรับแนวคิดจากการกล่าวเดิมข้อความของ張 (2014) พบว่า ในการปรับแก้บทพูดที่มีดัชนีอื่น เช่น ดัชนีแสดงการค้นหา ดัชนีแสดงการเปลี่ยนบทพูดเกิดขึ้น มักปรากฏการใช้「か」 「けれど」 และ「けど」ร่วมด้วยเพื่ออธิบายเพิ่มเติม โดยส่วนใหญ่เป็นการปรับแก้ข้อผิดพลาดทางข้อมูลและสำนวนการอธิบายเพิ่มเติมอาจถูกใช้เป็นการปรับแก้บทพูดดังตัวอย่างที่ (21)

(21) かなり大きな飛行場っていうか、マッカーサーが来た有名な飛行場ですけれど、
で、よく騒音問題とかで騒がれていて、 (S03F0265 : 80-82)
ในตัวอย่างที่ (21) ผู้พูดใช้「けれど」เพื่ออธิบายแก้บทที่ว่า “เป็นสนามบินที่ใหญ่” โดยให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “เป็นสนามบินที่มีชื่อเสียงขนาดนายพลแมคอาเธอร์ยังเคยมา”

6.7 การใช้ดัชนีนี้แสดงการหักล้างบทพูด

ดัชนีนี้แสดงการหักล้างบทพูดเป็นดัชนีที่ผู้เขียนแยกออกจากดัชนีแสดงการเปลี่ยนบทพูดที่มีที่มาจากดัชนีการสลับเปลี่ยนของ宮崎 (1999) เนื่องจากมีการปฏิเสธบทพูดเดิมที่ชัดเจนกว่า「とていうか」ได้แก่ การกล่าวซ้ำเป็นรูปปฏิเสธ「じゃなくて」ตามที่ 宮崎 (1999) เคยระบุไว้ อย่างไรก็ตาม ในการสำรวจครั้งนี้ยังพบรูปแบบอื่นด้วยคือ「じゃないね」ดังในตัวอย่าง E3 ตารางที่ 3 「じゃない」ในตัวอย่างที่ (22)

(22) 先生がとても喜んでいたので覚えています。確か新学校への進学率も今年が、今年
じゃない、私達の学年が一番高かったと、後で聞きました。 (S03F0136 : 107-110)
ทั้งนี้ในตัวอย่างที่ (22) ผู้พูดได้พูดผิดเป็นคำว่า “ปีนี้” จึงได้ปฏิเสธว่า “ไม่ใช่ปีนี้” แล้วให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “รุ่นของตนเองเวลานั้น” ส่วนในตัวอย่าง E3 ในตารางที่ 3 ใช้การปฏิเสธแบบเดียวกันโดยเพิ่มคำช่วย「ね」แสดงการตระหนักถึงจุดที่ผิด

นอกจากนี้ยังพบการใช้คำว่า「違う」ดังแสดงในตารางที่ 3 ตัวอย่าง E2 โดยไม่ปรากฏการใช้「違いませす」แสดงว่าเป็นวิธีพูดที่ผู้พูดเปลี่ยนเป็นการพูดกับตนเอง ทั้งนี้ในการสำรวจครั้งนี้ไม่พบการใช้「いゝえ」「いや」ดัชนีดังกล่าวพบมากในกรณีข้อผิดพลาดทางข้อมูล

6.8 การใช้ดัชนีนี้แสดงการขอโทษ

ในการสำรวจครั้งนี้พบการใช้「ごめんなさい」และ「すみません」ดังในตัวอย่างที่ (23)(24) ตามลำดับ (23) 国分寺、あー、くにと、ごめんなさい、国立駅の、駅も高架になって、

(S03M0126 : 438-439)

(24) パリのように螺旋状に道が、え、螺旋状じゃない、すいません、放射線状に、こう、道が広がっていて非常に駅降りた雰囲気良かった。(S03M0543 : 59-62)

การใช้ดัชนีแสดงความขอโทษที่พบในการสำรวจ พบว่ามักเกิดในการปรับแก้ข้อมูลที่มีข้อผิดพลาดต่อกันมากกว่า 2 ครั้งดังตัวอย่างที่ (23) หรือมีการกล่าวล่วงเลยมาระยะหนึ่ง เช่นตัวอย่างที่ (24) ที่พูดเลยมาถึง 「道が」 แล้วย้อนกลับไปแก้ข้อมูล “แบบขดกันหอย” (螺旋状) เป็น “แบบวงรัศมี” (放射線状)

6.9 การใช้ดัชนีอื่นๆ

ในการสำรวจครั้งนี้ พบการใช้ดัชนีอื่น ๆ อีกจำนวน 9 ตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือการใช้คำบ่งชี้ 「あー」 เช่น 「あれ」 ในสำนวน 「あれですね」 ในตัวอย่างที่ (25) ถูกใช้เพื่อแก้ขัดก่อนจะหาคำที่เหมาะสมได้ ลักษณะคล้ายดัชนีแสดงการค้นหาและการใช้กริยาวิเศษณ์ 「一応」 และ 「仮に」 เพื่อแสดงการตัดสินใจชั่วคราวเพื่อเลือกบทพูดซึ่งมักปรากฏพร้อมบทพูดที่ปรับแก้แล้วลักษณะคล้ายดัชนีแสดงความล้มเหลว 「まー」 ดังตัวอย่างที่ (26) (27)

(25) 東口の方はですね、その一、あれですね、おとなしい感じですね。(S03M0364 : 80-82)

(26) 鋳物っちゅう、その、(中略)あれは金属、ん、一応金属なんでしょうね。まー、んー、磁石みたいのはくっつかないんで、まー、鉄っぽい感じはしないんですけども、まー、鋳物っちゅう、なんかよく分からないもの作ってんですけども、(S03M0364 : 49-53)

(27) マスターが、まー、オーさんと言いますけれども、ま、仮にそのオーさんがですね、みんなその方の人柄に、あの一、え一、魅力を抱いて、来てるような人が多くてですね、(S03M0081 : 155-165)

7. อภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาตัวอย่างที่ปรากฏในคลังข้อมูล CSJ จำนวน 60 บท ในเบื้องต้นพบว่าในสถานการณ์การพูดเดี่ยวเจ้าของภาษามีข้อผิดพลาดและการปรับแก้ทั้งในกรณีรูปภาษาและกรณีข้อมูล แตกต่างจากผลวิเคราะห์จากการสนทนาโต้ตอบของ 宮崎 (1998, 1999) และ 施 (2014) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อมูลที่ศึกษาในการสนทนาโต้ตอบเป็นสถานการณ์การสนทนาระหว่างเจ้าของภาษากับผู้เรียนภาษาจึงมีการเปรียบเทียบกัน อีกทั้งยังมีรูปแบบการปรับแก้บทพูดที่เจ้าของภาษามีบทบาทช่วยปรับแก้ได้ และสถานการณ์ดังกล่าวเป็นสถานการณ์ไม่เป็นทางการและมีการสลับพูดโต้ตอบช่วยทำให้ภาระในการประมวลค่าน้อย จึงเกิดข้อผิดพลาดทางภาษาน้อยกว่าที่ปรากฏในงานชิ้นนี้

ในประเด็นถัดมา เมื่อพิจารณารูปแบบการใช้ดัชนีปรับแก้บทพูดในตารางที่ 4 พบความสัมพันธ์ว่าหากเป็นข้อผิดพลาดที่อาจเกิดจากการพูดผิด ออกเสียงผิด ใช้คำศัพท์ผิด หรือการผันรูป ใส่คำช่วยผิดซึ่งเป็นข้อผิดพลาดทางรูปภาษาที่มีผลกระทบต่ำจะนิยมปรับแก้ด้วยการไม่ใช้ดัชนี ส่วนการปรับสำนวนซึ่งเป็นข้อผิดพลาดทางรูปภาษาและการปรับข้อมูลที่น่าจะมีผลกระทบสูงต่อบทพูดทั้งหมดจะนิยมปรับแก้ด้วยการแสดงดัชนี เมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะข้อผิดพลาดของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชั้นกลางชาวไทยดังที่แสดงในตัวอย่างที่ (1) (2) และจากประสบการณ์พบว่าข้อผิดพลาดส่วนใหญ่ที่เป็นข้อผิดพลาดทางรูปภาษาอาจมีความเหมาะสมแล้วที่ไม่ใช้ดัชนีมากกว่าการขอโทษและข้อผิดพลาดทางข้อมูล เช่น ข้อมูลตัวเลขผิดที่ปรากฏในตัวอย่างที่ (1) หากใส่ดัชนีแสดงอาจเหมาะสมกว่า เช่น 「10、100じゃなくて、120円」

ในประเด็นที่สาม จากการเพิ่มดัชนีที่ปรากฏร่วมในการแสดงข้อผิดพลาดและการปรับแก้บทพูดรวมเป็น 8 ประเภท เมื่อพิจารณาการนำไปใช้งานที่ปรากฏในตัวอย่างจะแบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ คือ

1. ดัชนีที่ปรากฏหลังเกิดข้อผิดพลาดและต้องการปรับแก้อย่างชัดเจน ได้แก่ ดัชนีแสดงการเปลี่ยนบทพูด 「と いうか」 ดัชนีแสดงความลังเล เช่น 「あ」「まー」 ดัชนีแสดงการหักล้างบทพูด เช่น 「じゃない」「違う」 และดัชนีแสดงการขอโทษ 「ごめん なさい」

2. ดัชนีที่ปรากฏหลังเกิดข้อผิดพลาดที่ผู้พูดสามารถหลีกเลี่ยงการปรับแก้และใช้ดำเนินบทพูดต่อไป ได้แก่ ดัชนีแสดงการถามหรือสงสัย 「か」「か？」 และสำนวน 「と いうんですか」

3. ดัชนีที่ปรากฏพร้อมบทพูดที่ปรับแก้ ได้แก่ ดัชนีแสดงการอธิบายเพิ่มเติม เช่น 「か」「けれど も」 ดัชนีอื่น ๆ ที่แสดงการปรับแก้ชั่วคราวด้วยคำกริยาวิเศษณ์ เช่น 「一応」「仮に」

4. ดัชนีที่แสดงถึงข้อผิดพลาดจากการเลือกคำ หรือวิธีพูดก่อนพูดปรับแก้ ได้แก่ ดัชนีแสดงการค้นหา เช่น 「何て いうんですか」 ดัชนีอื่น ๆ ที่ใช้บ่งชี้สิ่งที่คนในวงสนทนาน่าจะรู้กันด้วย เช่น 「あれ ですね」

ทั้งนี้ ดัชนีแสดงความลังเลที่เป็นเพียงการทดเวลา เช่น 「あの」「えー」 ที่宮崎 (1999) เคยเสนอเป็นดัชนีปรับแก้ ผู้เขียนเห็นว่าควรพิจารณาว่าเป็นดัชนีปรับแก้หรือไม่อีกครั้ง

ในประเด็นที่สี่ เนื่องจากการพูดเดี่ยวในที่สาธารณะมักใช้รูปสุภาพในการพูด แตกต่างจากการสนทนาโต้ตอบ ที่มีทั้งแบบสุภาพเป็นทางการและแบบเป็นกันเองจึงน่าจะมีรูปภาษาที่แตกต่างไปจากดัชนีที่งานวิจัยก่อนหน้านี้ เช่น 宮崎 (1999) เคยระบุดัชนีปรับแก้ในการสนทนาโต้ตอบส่วนใหญ่เป็นรูปปกติ ผู้เขียนได้วิเคราะห์ดัชนีในตารางที่ 5 โดยแยกการเกิดร่วมกับรูปปกติและรูปสุภาพพบว่าผู้พูดใช้ดัชนีแสดงการหักล้าง 「じゃない」「違う」 ดัชนีแสดงการเปลี่ยนบทพูดนิยมใช้รูปปกติ 「と いうか」 เป็นรูปปกติมากกว่า คิดเป็นสัดส่วน 70% และ 77% ตามลำดับ การใช้ดัชนีเหล่านี้หากอ้างอิงการศึกษาเจตนาการพูดตาม 国立国語研究所(1987) จะพิจารณาได้ว่าผู้พูดใช้กลวิธีการรำพึงกับตัวเองร่วมด้วย¹⁸ ส่วนดัชนีแสดงการถามหรือสงสัย เช่น 「と いうんです ようか」 ดัชนีแสดงการอธิบายเพิ่มเติม เช่น 「ですか」 ดัชนีแสดงการค้นหา เช่น 「何て いうんです よう」 จะนิยมใช้รูปสุภาพมากกว่า คิดเป็นสัดส่วน 85% 97% และ 76% ตามลำดับ การใช้ดัชนีเหล่านี้พิจารณาได้ว่าผู้พูดใช้การพูดที่คำนึงถึงความสุภาพที่มีต่อผู้ฟังและสถานการณ์ตามปกติ แต่เนื่องจากการใช้ดัชนีในกลุ่มหลังนี้แตกต่างจากดัชนีปรับแก้ในการสนทนาโต้ตอบ ดังนั้น การนำเสนอข้อมูลดัชนีในการเรียนการสอนการพูดเดี่ยวในที่สาธารณะจึงควรเน้นไปที่การใช้รูปสุภาพกับดัชนีทั้ง 3 ประเภทนี้

ในประเด็นที่ห้า การขอโทษเมื่อเกิดข้อผิดพลาดที่พบบ่อยในกลุ่มผู้เรียนเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ แต่ไม่ควรใช้บ่อยและจะใช้เมื่อเกิดข้อผิดพลาดซ้ำ ๆ ต่อเนื่อง

8. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารูปแบบข้อผิดพลาดและดัชนีปรับแก้บทพูดในการพูดเดี่ยวในที่สาธารณะจากตัวอย่างคลังข้อมูล CSJ ในครั้งนี้ พบว่า ผู้พูดเจ้าของภาษามีข้อผิดพลาดทางรูปภาษาได้เช่นเดียวกับผู้เรียน สามารถนำไปเป็นต้นแบบการปรับแก้ให้กับผู้เรียนได้ทั้งข้อผิดพลาดทางรูปภาษาและข้อผิดพลาดทางข้อมูล แม้ว่าผลการศึกษาจะพบว่า

¹⁸ หน้าที่ถ้อยความ (発話機能) ที่ใช้ในการสนทนาของ 国立国語研究所 (1987, p.155) แบ่งรูปแบบการพูดตามเจตนาเป็นการพูดที่คำนึงถึงผู้ฟังและการพูดที่ไม่คำนึงถึงผู้ฟังในการพูดที่ไม่คำนึงถึงผู้ฟังแบ่งย่อยเป็นการ “รำพึงกับตนเอง” (独語) และ “พูดให้ฟัง” (聞かへせ)

การปรับแก้แบบไม่มีดัชนีจะพบจำนวนการใช้มากที่สุดสอดคล้องกับผลของ 張 (2014) แต่เมื่อได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์กับรูปแบบข้อผิดพลาด พบเพิ่มเติมว่าการปรับแก้ลักษณะนี้เหมาะกับการปรับแก้ข้อผิดพลาดทางภาษาขนาดเล็ก ได้แก่ การออกเสียง การใช้คำ การผันรูปหรือเติมคำช่วย แต่หากต้องการปรับแก้ข้อผิดพลาดที่สำคัญ เช่น การเปลี่ยนแปลงสำนวน การนำเสนอเรื่อง หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูล การใช้ดัชนีแสดงด้วยจะใกล้เคียงรูปแบบการปรับแก้บทพูดของเจ้าของภาษา โดยผู้เรียนสามารถเลือกใช้ดัชนีตามความต้องการที่จะปรับแก้อย่างชัดเจนหรือไม่ และใช้ดัชนีเพื่อเสริมการอธิบายเพิ่มเติม หรือใช้ดัชนีแสดงการค้นหาคำเพื่อใช้ปรับแก้บทพูด ทั้งนี้ในการพูดเดี่ยวในที่สาธารณะควรที่จะนำเสนอให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ดัชนีที่มีรูปสุภาพโดยตรงในดัชนีแสดงการถามหรือสงสัย ดัชนีการอธิบายเพิ่มเติมและดัชนีแสดงการค้นหา ส่วนดัชนี 「といてか」 ที่นิยมใช้เปลี่ยนบทพูดควรใช้รูปปกติ อนึ่งในงานสำรวจครั้งนี้ ได้ขยายกรอบดัชนีในการปรับแก้เพิ่มอีก 4 ประเภท แต่ก็ยังจำเป็นต้องขยายกลุ่มสำรวจเพิ่มขึ้นเพื่อสามารถนำสถิติการใช้ดัชนีปรับแก้ไปใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังต้องศึกษากลุ่มผู้เรียนชาวไทยชั้นต่างๆ ที่มีข้อผิดพลาดทางภาษาและทางข้อมูลแตกต่างกัน เพื่อนำเสนอการปรับแก้บทพูดที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง(References)

- Jefferson, G. (1972). Side Sequence. Sudnow, D. (edit) *Studies in Social Interaction*. Free Press: New York.
- Khosa, D., Sharif, S., Malghani, M. (2017). The Phenomenon of Self-correction in the Speaking Skills of Undergraduate Students: A Case Study of SBKWU. *Asia Pacific Journal of Advanced Business and Social Studies*. Asia Pacific Institute of Advanced Research, 215-223.
- Neustupny, J.V. (1985). Problems in Australian-Japanese Contact Situations. *Cross-Cultural Encounters: Communication and Miscommunication*. Melbourne: River Seine Publications, 44-84.
- 伊豆原英子・嶽逸子 (1992). 「中・上級学習者の話し言葉 (独話) の分析と考察—情報伝達を通して—」 『日本語教育』 77, 103-115.
- 国立国語研究所 (1987). 『日本語教育映画：基礎編総合文型表』 日本シネセル.
- 施信余 (2014). 「対面接触場面における調整行動—台湾人日本語学習者と日本語母語話者の会話より」, 日本語／日本語教育研究会編 『日本語／日本語教育研究』 5, ココ出版, 191-206.
- 宋佳音 (2015). 「接触場面における会話の調整行動—中国人日本語学習者を中心に」 『言文』 62, 27-38.
- 張玲玲 (2014). 「言語的修復行動に関する誤用論的研究：中国語との比較を通して」 北海道大学文学博士論文.
- 東海大学留学生教育センター口頭発表教材研究会編 (1995) 『日本語口頭発表と討論の技術—コミュニケーション・スピーチ・ディベートのために』 東海大学.
- 宮崎里司 (1998). 「第二言語修得理論における調整、意味交渉及びインプット」 『早稲田大学日本語研究教育センター紀要』 11, 早稲田大学, 177-190.
- 宮崎里司 (1999). 「接触場面でのコミュニケーション調整とそのディスコースパターン——自己マーク自己調整を中心として」 『早稲田日本語研究』 7, 65-76.
- 宮崎里司 (2002). 「第二言語習得研究における意味交渉の課題」 『早稲田大学日本語教育研究』 創刊号, 早稲田大学日本語教育研究科, 71-89.
- 林香淑 (2011). 「話し言葉における「なんというか」類の使用について：中国語、韓国語母語話者を対象に」 『日本語研究』 31, 63-76.

แหล่งคลังข้อมูล

国立国語研究所・情報通信研究機構 (2004). 「日本語話し言葉コーパス」 (CSJ).

国立国語研究所 (2005). 「日本語学習者による日本語/母語発話の対照言語データベース」.

หน่วยงานผู้แต่ง: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Affiliation: Faculty of Arts, Chulalongkorn University

Corresponding email: asadayuth@gmail.com

Received: 2024/02/09

Revised: 2024/04/01

Accepted: 2024/04/12